

Asia: VN/15007/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy kiittää mahdollisuudesta lausua toimeentulotuesta annetun lain muutosesitysluonnoksesta.

Käsittelyssä olevassa lakiesitysluonnoksessa ehdotetaan, että toimeentulotukilakia muutettaisiin siten, että toimeentulotukilaskelmassa otetaan huomioon keliakiaa sairastavan 16 vuotta täyttäneen henkilön osalta muina perusmenoina 25 euroa kuukaudessa keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen kattamiseksi. Lakiesitysluonnos on periaatteellisella tasolla kannatettava. Kannatettavaa ei kuitenkaan ole ehdotetun kaltainen toimeentulotukilain pistemäinen muuttaminen, joka saattaa lisätä yhdenvertaisuutta kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevien keliakikkojen joukossa, mutta heikentää yhdenvertaisuutta monella muulla tavalla.

Perusteltua ja kannatettavaa on, että keliakiaa sairastavien toimeentulotukea hakevien tavallista ruokavaliota kalliimpien ruoka-ainekustannusten huomiointi keskitetään osaksi perustoimeentulotukea. Ehdotettu muutos asettaa kuitenkin juuri toimeentulotukirajan yläpuolelle jäävät keliakikot sekä jotain muuta erityisruokavaliota sairautensa hoidon vuoksi tarvitsevat ihmiset eriarvoiseen asemaan suhteessa toimeentulotukea saaviin keliakikkoihin. Vuonna 2015 lakkautetun keliakiakorvauksen lakkauttamisperusteet ovat ennallaan. Tästä syystä keliakiaa sairastavien osalta ehdotettu ruoka-ainekustannusten huomiointiperiaate tulisi toimeentulotuessa ulottaa koskemaan myös muita sairauksia, joiden hoitoon tarvittava ruokavaliota aiheuttaa ylimääräisiä ruoka-ainekustannuksia.

Lakiesitysluonnos vaikuttaa ehdotetun 25 euron määrämuotoisen summan osalta olevan ristiriidassa toimeentulotuen harkinnanvaraisen luonteen ja nykykäytännön kanssa. Ruoka-ainekustannukset eivät kaikilla keliakiaa sairastavilla ihmisillä ole samansuuruiset, vaan vaihtelevat henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan. Nämä yksilölliset erot huomioidaan tällä hetkellä hyvinvointialueilla täydentävän toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa. Esitysluonnoksessa ehdotetulla muutoksella em.

kustannusten keskittäminen perustoimeentulotukeen ei mitä suurimmalla todennäköisyydellä tulekaan toteutumaan. Hyvinvointialueet joutuvat edelleen vastaanottamaan ja toimeenpanemaan keliakiaan liittyviä ruoka-ainekustannushakemuksia 25 euron ylittäviltä osin ja mahdollisesti myös silloin, jos käytettävissä ei vielä ole lääkärintodistusta kyseisestä sairaudesta (ks. esim. KHO 29.11.2017 T 6170). Lisäksi täydentävän toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa tulisi jatkossakin arvioida muiden sairauksien hoitoon tarvittavien ruokavalioiden aiheuttamien ruoka-ainekustannusten tarpeellista suuruutta. Toimeentulotukilaisissa säädettyjen eri tukimuotojen välille on siis ehdotuksen toteutuessa muodostusmassa jälleen uusi päällekkäisen tuen hakemisen tilanne (vrt. esim. lääkkeet, vuokravakuus), mitä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena, eikä hallinnollisesti tehokkaana.

Lisäksi Hyvil huomauttaa, että samaan aikaan ehdotetun toimeentulotukilain muutosesitysluonnoksen kanssa lausunnolla on myös muutosesitysluonnos liittyen mm. Kelan myöntämän nuoren kuntoutusrahan sekä vammaistukien ikärajojen muuttamiseksi (VN/16819/2024). Alle 16-vuotiaan vammaistuki ehdotetaan em. esitysluonnoksessa jatkuvan täysi-ikäisyyteen saakka ns. lapsen vammaistukena. tuen myöntämisperusteita ei ehdoteta muutettavaksi, joten keliakiaan liittyviin ruoka-ainekustannuksiin on ehdotuksen toteutuessa haettavissa ja saatavissa lapsen vammaistukea. Tässä esityksessä ehdotettua kustannusten huomiointin alaikärajaa tulisi siis vastaavasti nostaa 18 ikävuoteen päällekkäisen sääntelyn ehkäisemiseksi.

Edellä mainituin perustein Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy ehdottaa, että esitysluonnoksessa ehdotettua toimeentulotukilain muutosta ei vielä tässä muodossa toteuteta, vaan se liitetään aidosti yhdenvertaisuuden ja eri sairauksien hoidon huomioivana vasta tulevaan toimeentulotukilain uudistukseen. Julkisen talouden nykyisessä tilanteessa ja huomioiden samaan aikaan toteutettavat muut säästötoimet, ehdotetun kaltaisen keliakiakorvauksen säätämistä ei voi pitää välttämättömänä ja perusteltuna, kun muualta järjestelmästä säästetään laajasti erittäin heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden taloudellisista etuuksista.

Korpela Annika
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy - Vastuuvalmistelija on Ellen Vogt